

В. В. Єжов

Мікрокліматотерапія

МІКРОКЛІМАТОТЕРАПІЯ (від мікро... і кліматотерапія) - використання з лікувальною метою особливих кліматичних чинників, властивих тільки певній місцевості. В окремих регіонах України існують особливі унікальні мікроклімат. умови для проведення низки методик лікування. Серед них виділяють аероіонотерапію, аерофітотерапію, спелеотерапію, гіпокситерапію. Аероіонотерапія - вдихання повітря, яке містить електричні негативно заряджені газові молекули (аероіони). Природну гідроаероіонізацію забезпечують тривалим перебуванням у місцевостях із чистим іонізов. повітрям (у горах, поблизу водоспадів, на березі моря вранці й під час прибою). У процесі розбризкування води, розриву вод. крапель утворюються позитивно й негативно заряджені гідроаероіони (баллоелектрич. ефект). Використовують також штучні водоспади, над якими розташовують майданчики для відпочинку, розбризкувачі води в парках і на пляжах. Аерофітотерапія - вдихання повітря, насиченого леткими ароматич. речовинами (фітонциди, терпени, ефірні олії), які виділяють рослини. Вони знезаражують повітря, іонізують його, очищають від пилу, нейтралізують хімічно агресивні речовини тощо. Аерофітотерапію проводять у парк. зонах, засаджених представниками певної флори (напр., лавр благородний, сосна - для отримання бактерицид. ефекту; розмарин - тонізуючого; лаванда - седатив.), де можна зробити пішохідну прогулянку, відпочити на лаві, виконати дихал. гімнастику. Науково обґрунтов. рекомендації щодо формування парк. зон з лікув. метою дозволяють створювати алеї, пішохідні доріжки, клумби, куточки для перебування людей із захворюваннями органів дихання, серц.-судин. системи. Хаотична забудова рекреац. парк. зон, яку здійснюють остан. роками, робить дедалі проблемнішим проведення таких мед. заходів. Рац. використання садово-парк. зон як найважливішої складової оздоровчо-курорт. комплексів передбачає їхнє збереження й розширення. Для відтворення ефектів аерофітотерапії нині набули поширення кабінети ароматерапії. Мор. цілодобову аеротерапію

проводять на чорномор. і азов. примор. курортах у вигляді денного перебування й нічного сну в безпосеред. близькості від моря на прибереж. пляж. смузі в кліматопавільйонах або у відкритому морі на відповід. суднах. На організм пацієнта впливає мор. повітря, насичене негативно зарядженими іонами, озоном (вміст у 2-3 рази вищий, ніж у материков. повітрі), фітонцидами мор. водоростей, частинками солей Na, Ca, Mg, I і Br (вміст у 12 разів вищий, ніж у материков. повітрі). Берег моря – унікал. природ. інгаляторій. Цілодобова спелеотерапія – лікування захворювань бронхолеген. системи в природ. умовах соляних копалень, підзем. шахт (сmt Солотвине Тячів. р-ну Закарп. обл., м. Бахмут Донец. обл.) та карст. печер. У них утворюються дрібнодисперсні аерозолі солей Na, Ca, Do, Mg та ін. необхід. для організму хім. елементів. Бактеріал. флора й алергени в таких печерах відсутні. Повітря з тонкодисперс. частинками солі проникає до рівня дрібних бронхів, викликаючи збільшення амплітуди рухів вії миготливого епітелію та активуючи виділення слизу й секрету, що знаходяться в дихал. шляхах. Істотно змінюється функція зовн. дихання – збільшується максимал. вентиляція легенів та їхня життєва ємкість. Дихання стає вільнішим, зникають хрипи та кашель. Крім того, «сольовий плащ», що утворюється на поверхні тіла, позитивно впливає на процеси шкір. дихання, забезпечуючи загальнорегулюючу дію на функції організму. Незвичайна обстановка підзем. лікарні сприяє активізації психоемоц. сфери. В результаті курсу спелеотерапії значно знижується ступінь алергізації організму та підвищується імунітет до вірус. і бактеріал. інфекцій, дії токсинів та ін. екологічно шкідливих речовин. Найбільш методично розробленою й ефектив. є штучна спелеотерапія, запропонована вперше М. Торохтіним (1977), – метод лікувал. використання штуч. мікроклімату, при якому на хворого впливають високодисперс. аерозолем хлориду натрію (хлориду калію). Її проводять у спелеокамері (модель «соляної печери»). Вдихання високодисперс. аерозолів (зокрема хлориду натрію) впливає на функцію бронхолеген. апарату, а також через нейрогуморал. механізми на імунол. статус. Ефективність використання камер штуч. мікроклімату підвищується за поперед. призначення інгаляцій бронхолітиків. Нормобарична гіпокситерапія (оротерапія) – лікувальне застосування газової суміші, що моделює гірське повітря особливої чистоти зі зниженим парціал. тиском кисню. Гіпоксія підсилює леген. і альвеолярну вентиляцію, нормалізує підвищений артеріал. тиск. У фазі реоксигенації в тканинах продовжує наростати вміст актив. форм кисню, що стимулюють фагоцитоз продуктів деструкції альвеолоцитів макрофагами, клітин. і гуморал. імуногенез. Активується антиоксидантна система. Особливості дії: протизапал., гемостимулююча, метаболічна, дренаж бронхів, імуномоделююча, репаративно-регенеративна. Нині відтворення оптимал. повітр. середовища для М. зазвичай здійснюють за допомогою відповід. апаратури – кондиціонерів або т. зв. спліт-

систем, тобто пристроїв, в яких відбувається обробка повітря та його переміщення. Залежно від розташування системи кондиціонування поділяють на центр. та місцеві. Як правило, в сучас. умовах застосовують комбінацію систем. Напр., у лікарнях у кожному окрему палату подають свіже повітря від центр. системи в об'ємі сан. норми, а далі т-ру підтримують і регулюють за допомогою індивід. кондиціонера. У санатор. умовах, разом із подіб. кондиціонуванням повітря, можливе створення відповід. штуч. лікувал. середовища.

Рекомендована література

- 1. Беленький М. С., Турко Б. П., Шпильберг Г. И. Здравницы Одесского курортного района. К., 1957;**
- 2. Єжов В. В., Торохтін О. М., Поберська В. О., Бачинський С. Н. Кліматотерапія // Курорти та санаторії України. К., 2009.**

Бібліографічний опис:

Мікрокліматотерапія / В. В. Єжов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. - Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-67584>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України **([докладніше](#))**.